

In 't kort

Vlinderactiviteiten Staatsbosbeheer

Staatsbosbeheer verzorgt in de zomer een groot aantal natuuractiviteiten. Speciaal gericht op vlinders zijn de volgende wandelingen:

- ◆ 'Dartelende vlinders' in Boswachterij Gees (Drenthe). Vertrek op maandag 3, 10, 17 en 24 augustus om 10.00 en op zondag 20 september om 14.00 uur bij werkschuur Staatsbosbeheer, Tilweg 74, Gees, tel. 0591-381324.
- ◆ 'Vlinders in de polder' in het Hulkesteinse Bos (Flevoland). Vertrek op donderdag 6, 13, 20 en 27 augustus om 13.30 uur. Vooraf aanmelden is noodzakelijk: tel. 036-5229904.
- ◆ 'Vlinders kijken met de boswachter' in het Burchtbos (Flevoland). Vertrek op woensdag 5, 12, 19 en 26 augustus om 13.30 uur vanaf parkeerplaats Hopweg. Aanmelden bij VVV Noordoostpolder, tel. 0527-612000.

Tuinieren met planten en dieren

In mei is de campagne 'Tuinieren met planten en dieren' van start gegaan. Deze wil aandacht vragen voor een andere manier van tuinieren. Een manier die rekening houdt met de natuur

zelf.

De verschillende activiteiten van de campagne zijn erop gericht hierover zoveel mogelijk informatie te geven. Zo is bij een groot aantal gemeenten een mobiele expositie te zien, er worden demonstratiedagen en lezingen gehouden, vrijwilligers geven adviezen bij tuincentra en er worden diverse manifestaties en wedstrijden georganiseerd.

'Tuinieren met planten en dieren' richt zich niet alleen op tuinliefhebbers, maar doet ook op een beroep op overheden en andere groenbeheerders om bij het beheer van algemeen groen het goede voorbeeld te geven.

De campagne duurt een jaar en wordt mogelijk gemaakt door een twintigtal organisaties op tuin- en natuurgebied, waaronder De Vlinderstichting. Meer informatie is te krijgen bij het campagne secretariaat, p/a Alpen Rondweg 102, 1186 EA Amstelveen.

Onverwachte terugkeer Eikeprocessierups

De afgelopen zomers stonden de kranten bol van de berichten over de Eikeprocessierups.

Deze rups groeide in enkele jaren uit tot een ware plaag, met name in Noord-Brabant. Vooral het feit dat argeloze passanten brandwonden opliepen door contact met rondzwervende brandhaartjes deed veel stof opwaaien. Ook Vlinders publiceerde een artikel over de Eikeprocessierups van de hand van Henk Stigter, werkzaam bij de Plantenziektenkundige Dienst en Wim Geraedts van het Brabants Landschap.

De beste manier om zo'n plaag te bestrijden is

Eikeprocessierupsen.

FOTO: WIL MEINDEKTS

hem gewoon laten uitwoeden. Door een grote sterfte van jonge rupsen in het voorjaar, het massaal optreden van sluipvliegen en een goed gecoördineerde campagne, nam de populatie in 1997 met gemiddeld 80% af. In de oorspronkelijke haardgebieden is de soort dit jaar niet in grote aantallen meer te vinden. Hier en daar worden nog kleine kolonies rupsen aangetroffen. In tegenstelling tot de verwachtingen die men vorig jaar had na de geweldige vrije val van de Eikeprocessierups, zijn op sommige plaatsen in het Noordoostelijk deel van Noord-Brabant in 1998 wel grote kolonies rupsen te vinden. Reden om Henk Stigter te vragen naar de oorzaken van deze onverwachte terugkeer.

Henk Stigter: "Een sluitende verklaring voor deze hernieuwde grote populaties is moeilijk te geven, omdat er niet voldoende data beschikbaar zijn. Op grond van de ervaringen van de laatste zeven jaar kan echter een voorlopige analyse worden gemaakt van de oorzaken van de heropleving van de rups.

Ten eerste gaven de goede omstandigheden in het najaar van 1997 de overgebleven vlinders de kans om hun eieren in alle rust af te zetten. Daarnaast bleven bij de geïntegreerde aanpak van de afgelopen jaren de laanbeplantingen in het buitengebied ongemoeid. Het idee was dat hier de parasieten (sluipvliegen) het werk zouden doen. Het lijkt er echter op dat deze in laanbeplantingen - niet echt natuurlijke biotopen - onvoldoende grip krijgen op hun waard. Een conclusie zou kunnen zijn dat vanuit deze beplantingen herkolonisatie plaatsvindt naar omliggende laanbeplantingen, waardoor de soort in staat is om zich te hergroeperen en in korte tijd opnieuw een plaagvormend niveau te bereiken. Hieraan draagt tenslotte nog een derde omstandigheid bij. Niet eerder in de re-

cente geschiedenis van de Eikeprocessierups in Nederland liepen het uitkomen van de eieren en het uitlopen van de knoppen van de eik 100 procent synchroon. Ook in de periode daarna heeft de soort alles mee gehad en konden de rupsen zelfs binnen een periode van negen dagen tweemaal vervellen. In tegenstelling tot voorgaande jaren zijn de populaties rupsen bijzonder vitaal en is er weinig variatie in grootte van de rupsen. Ze kunnen dus een stootje hebben."

Waarschijnlijk is het mogelijk op grond van de ervaringen in 1998 aan het eind van dit jaar meer definitief iets te zeggen over de onverwachte terugkeer van de Eikeprocessierups.
Liesbeth van Agt

'Geraniumblauwtje' in Provence en Engeland!

In het nummer van Vlinders van november 1997 stond het verhaal over de 'nieuwkomer' in de Europese vlinderfauna het 'Geraniumblauwtje' (*Cacyreus marshalli*). Als laatste zin stond er: "Het zou me niets verbazen als de soort in 1998 in de Provence en wellicht al in de zuidelijke Alpen wordt gezien. Uitbreiding verder naar het Noorden toe lijkt echter onwaarschijnlijk."

En jawel hoor, net voor het ter perse gaan van dit nummer, eind juni van dit jaar kreeg ik een telefoontje vanuit Calas (Provence) dat Pieter Kan, die daar woont, het 'Geraniumblauwtje' ei-afzettend in de tuin had! De soort ruikt dus nog steeds verder op.

Als reactie op hetzelfde artikelje kregen we een brief van de heer Troukens uit Anderlecht (België), die meldde dat de soort ook in het zuiden van Engeland, in Lewes (East Sussex) is aangetroffen (Nieuwsbrief Belgisch trekvlinderonderzoek, lente 1998). Laten we allemaal goed opletten en overal de Geraniums en de rode Pelargoniums in de gaten houden, want als trekvlinder is de soort zeker in Nederland en België te verwachten. Met lichte tegenzin moeten we die twee soorten toch maar aanraden als 'goede vlinderplanten'. En ach, als ze worden opgegeten is er niets mis mee!!!

Kars Veling

Iepepages in Brussel gevonden

Zaterdag 20 juni 1998 krijgt ondergetekende een telefoontje van Alain Mairesse die een Pruimepage gezien zou hebben in het centrum van Brussel. Met meer ongeloof dan verbazing - de dichtstbijzijnde populatie bevindt zich immers in de Viroinvlei (zie artikel elders in Vlinders) - vraag ik hem of het geen Iepepage geweest kan zijn, maar neen, hij heeft de vlinder zo'n 30 seconden van zeer dichtbij kunnen bekijken, de witte W was niet

erg duidelijk, het blauwe vlekje was te groot, kortom: hij was vrij zeker van zijn Pruimepage. Nu ja, het gebeurt dat een vlinder ver zijn normale vindplaats gezien wordt en daarom hebben we de term 'dwaalgast' uitgevonden. Omdat hij toch nog een beetje twijfelde na al mijn vragen, ging hij later op de dag de vindplaats opnieuw bezoeken om te trachten het vlindertje nogmaals te bekijken.

's Namiddags krijg ik Alain opnieuw aan de telefoon met de melding dat hij de vlinder te pakken heeft gekregen en dat hij haar (want het bleek een wijfje te zijn) in een potje op zijn flat had staan. Bij nader inzien bleek het inderdaad om een Iepepage te gaan. Ik pakte mijn fotospullen en mijn verrekijker en tien minuten later stond ik een kersvers pas uitgeslopen vrouwelijk exemplaar van de Iepepage te bewonderen. De plaats waar hij de vlinder gevonden had, lag vlak bij en dus gingen we samen een kijkje nemen om het gevangen wijfje ter plekke terug vrij te laten. De vindplaats bleek naast de uitgang van een druk gebruikt Brussels metrostation (Demey) te liggen, vlak

bij een groot warenhuis en langsheen een drukke weg: wie zich met verrekijker en vlnidernet in de stad begeeft om Iepepages te bekijken moet tegen indringende blikken en schertsende opmerkingen kunnen. Op de vindplaats stonden slechts een paar iepen waarvan er minstens eentje vruchten droeg. Wij hebben toch maar de verrekijker bovengehaald om de toppen van de weinige iepen te inspecteren en er vlogen inderdaad een vijftal Iepepages op zo'n 5-7 meter boven onze hoofden. Na de waarneming van de Iepepage twee jaar geleden (die in vogelvlucht op iets minder dan 3 kilometer van deze vindplaats ligt) is dit de tweede recente waarneming in Brussel. Aangezien er in Brussel en elders in het zuiden van Vlaanderen nog redelijk wat iepen staan is het dus niet uitgesloten dat dit vaak over het hoofd geziene vlindertje nog op andere plekken in Brussel en omstreken te vinden is. Met de verrekijker de toppen van de iepen

bekijken op het einde van juni of in het begin van juli is dus de boodschap!

Dirk Maes

Kruidenmarkt bij de Kruidhof

Op 5 augustus 1998 organiseert de Friese botanische tuin De Kruidhof haar traditionele en veelzijdige kruidenmarkt. Kwekers van kruiden en voorlichters over natuurlijk tuinieren maar ook stands met biologische voeding en kunstartikelen van natuurlijke materialen zijn op deze markt aanwezig. Naast professionele standhouders krijgen ook amateurs gelegenheid om hun visie op biologische en natuurlijke materialen te laten zien. Met muziek rond het nieuwe tuincafé 'De Uithof' wordt een feestelijke sfeer gecreëerd. Het bijzondere van deze markt is dat ook de straten rond de botanische tuin betrokken worden bij de invulling. Dit alles zorgt voor een veelzijdige en kleurrijke markt!

De Kruidhof is op deze dag gratis toegankelijk. De openingstijden vindt u onder de rubriek 'Voordeel voor donateurs'.

Natura ex Machina

Tot en met 3 januari 1999 is in het Natuurmuseum Groningen de tentoonstelling 'Natura ex Machina' te bezichtigen. Fotograaf/beeldend kunstenaar Rommert Boonstra heeft een deel van de museumcollectie 'in scène gezet'. 'Hiermee doet Natuurmuseum Groningen wat een museum behoort te doen; verhalen vertellen met de collectie als uitgangspunt. De combinatie van foto, tekst, installatie en decor doet dat op een haast multimediale manier. Het geheel roept herinneringen op en verpersoonlijkt de indruk die de in scène gezette objecten nalaten. De tentoonstelling is het resultaat van een half jaar peinen, puzzelen en fotograferen op de zolder van het Natuurmuseum', aldus het persbericht van het Museum. Natuurmuseum Groningen, Praediniussingel 59, tel.: 050-3676170. Openingstijden dinsdag tot en met vrijdag van 10 tot 17 uur en op zondag van 13 tot 17 uur.

Vroedmeestertuin Domies Toen

In Domies Toen is een voorlichtingsproject voor natuurlijke vijvers en poelen van start gegaan met het oog op behoud en verbetering van de Nederlandse amfibiesoorten en -populaties. Hiertoe is de Vroedmeestertuin ingericht. Dit is een soort openluchtterrarium, bestaande uit drie verschillende biotopen: vijvers, bloemrijke vegetaties en schuilkelders. De dieren zijn met name 's nachts actief - overdag zijn ze nauwelijks zichtbaar, soms wel

hoorbaar - maar via een infopaneel met geluidsband of een rondleiding kan men toch met ze kennismaken. De uiteindelijke bedoeling is dat zowel tuinliefhebbers als boeren hun natuurlijke vijver geschikt maken voor amfibieën. Brochures hierover zijn in de theeschenkerij verkrijgbaar. In de rubriek 'Donateurs' vindt u meer informatie over Domies Toen.